

Європейський інформаційно-дослідницький центр

ПРОГРАМА РАДА

Законодавче регулювання статусу місцевого депутата

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким центром
на запит Комітету Верховної Ради України

	Узбекистан	Білорусь	Казахстан	Естонія	Німеччина (на прикладі Федеральної землі Баден-Вюртемберг)	Канада (на прикладі провінції Альберта)	Швеція
Нормативно-правовий акт	Закон «Про статус депутата обласної, районної і міської Ради народних депутатів» Закон «Про відкликання депутата місцевого Кенгашу народних депутатів, депутата законодавчої палати і члена Сенату Олій Меджлісу Республіки Узбекистан»	Закон «Про статус депутата місцевої Ради депутатів»	Закон «Про місцеве державне управління і самоврядування»	Закон «Про організацію місцевого самоврядування» (<i>Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus</i>)	Конституція Федеральної землі Баден-Вюртемберг Закон «Про статус члена Ландтагу»	Закон «Про Законодавчі збори»	Закон «Про місцеве самоврядування» (<i>Kommunallagen</i>)
Строк повноважень	5 років	4 роки	5 років	4 роки	5 років	5 років	4 роки
Права та обов'язки	Права: <ul style="list-style-type: none"> • обирати і бути обраним в постійні і тимчасові комісії відповідної ради • пропонувати питання для розгляду на засіданні відповідної ради • вносити пропозиції і зауваження щодо порядку денного засідання відповідної ради, порядку розгляду і суті обговорюваних питань • висловлювати думку щодо кандидатур посадових осіб, які обираються, призначаються або затверджуються відповідною радою • брати участь у дебатах, ставити запитання доповідачу 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • голосувати з усіх питань, що розглядаються Радою та її органами, до складу яких його обрано чи входить за посадою • обирати і бути обраним головою Ради або його заступником, в органи Ради • висувати кандидатури, в тому числі і свою власну, до складу утворених Радою органів • пропонувати питання для розгляду • вносити пропозиції і зауваження щодо порядку денного сесії Ради • брати участь в обговоренні питань • оголошувати на сесії 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • обирати і бути обраним головою сесії ради, секретарем ради, головою або членом постійної комісії, в інші органи ради • пропонувати питання для розгляду на сесії ради і її постійних комісій та інших органів, брати участь у їх розгляді і прийнятті рішень, проводити зустрічі і збори з виборцями свого округу, а також з іншими органами місцевого самоврядування та організаціями • вносити пропозиції про заслуховування на сесії звітів посадових осіб місцевого 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • право на отримання винагороди за участь у роботі місцевої ради та на відшкодування витрат, пов'язаних з виконанням ним завдань, покладених на нього радою (п.3 ст.17) • право на офіційне відрядження, витрати на організацію якого відшкодовуються відповідно до Закону про державну службу (п.4-2 ст.17) • право на отримання копій нормативно-правових актів ради, документів та іншої інформації, за винятком даних, розповсюдження яких заборонене законом (стаття 26) 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • право на розумну винагороду за свою діяльність, яка гарантує його незалежність (ст.40 Конституції). Наразі винагорода встановлена на рівні 6462 євро на місяць (ст.5 Закону) 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • право на участь у засіданнях комітету зборів за допомогою телефона або інших засобів зв'язку (ст.6) • право на отримання заробітної плати (ст.33) 	Права: <ul style="list-style-type: none"> • голосувати або утриматись від голосування (ст.19, 20) • вносити пропозиції і зауваження (ст.22) • відвідувати засідання комітету, членом якого депутат не є, без права голосувати (ст.23) • право на отримання винагороди за діяльність у якості депутата (ст. 12)

	<p>та головуючому на засіданні ради</p> <ul style="list-style-type: none"> • звертатися з депутатським запитом • ознайомлюватися зі стенограмами засідань ради • проводити зустрічі з виборцями, органами самоврядування громадян, політичними партіями • звертатися до відповідних органів і посадових осіб з вимогою вжити заходів щодо негайного припинення виявлених порушень прав і охоронюваних законом інтересів громадян або інших порушень законодавства (ст.5) <p>Обов'язки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • брати участь в засіданнях Ради, утворюваних нею комісій, до складу яких його обрано • особисто брати участь в голосуванні • завчасно повідомити про відсутність на засіданні ради (ст.6) 	<p>Ради звернення громадян</p> <ul style="list-style-type: none"> • звертатися із запитами в межах своїх повноважень • вносити проекти рішень Ради та її органів, а також поправки до них • ознайомлюватися з протоколами засідань Ради та засідань її органів (ст.11) 	<p>виконавчого органу та організацій, розташованих на території відповідної ради, з питань, віднесених до компетенції ради</p> <ul style="list-style-type: none"> • брати участь в роботі засідань • ознайомлюватися зі стенограмами і протоколами засідань ради і її органів • створювати депутатські об'єднання у вигляді фракцій і депутатських груп <p>Обов'язки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • брати участь в роботі ради і її органу, до складу якого він обраний • підтримувати постійний зв'язок з виборцями свого округу, не рідше одного разу на рік інформувати їх про роботу ради, діяльність її постійних комісій та інших органів, виконання рішень ради, а також про хід своєї депутатської діяльності, брати участь в організації та контролі за виконанням рішень ради • розглядати пропозиції, звернення виборців, регулярно вести особистий прийом громадян 	<ul style="list-style-type: none"> • право на запит до місцевих органів влади, відповідь на який він має право отримати впродовж 10 робочих днів з дати надсилання запиту (ст.26) 			
--	--	---	--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • проживати на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (ст. 21) 				
Форми роботи	Норма відсутня	<ul style="list-style-type: none"> • участь в роботі сесій Ради та засіданнях її органів • запит • звернення • участь в перевітках роботи державних органів і інших організацій • пропозиція про усунення порушення законності • участь в роботі депутатських груп і інших депутатських об'єднань (ст.9) • розгляд звернень громадян та юридичних осіб • особистий прийом громадян • участь у роботі комісії з громадського обговорення у сфері архітектурної, містобудівної та будівельної діяльності • звіти депутата Ради перед виборцями (ст.18 Закону) 	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня
Пільги	Право на безкоштовний проїзд в межах території, що належить до юрисдикції відповідної ради (на повітряному, залізничному, автомобільному пасажирському	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня	<ul style="list-style-type: none"> • право на безкоштовний проїзд у громадському транспорті в межах Федеральної землі (ст.40 Конституції) • отримання коштів на покриття вартості 	<ul style="list-style-type: none"> • звільнення від обов'язку бути присяжним • звільнення від обов'язку свідчити в якості свідка (ст.9) 	Норма відсутня

	транспорті (за винятком таксі та міського пасажирського транспорту) (ст.17)				робочих відряджень (ст.6 Закону) <ul style="list-style-type: none"> • доплата за пенсійний вік (ст. 11) • отримання коштів на покриття частини (25% - 30%) вартості шкоди, завданої здоров'ю в результаті виконання обов'язків депутата (ст. 14 Закону) 		
Імунітет	Депутат не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності, затриманий, взятий під варту або підданий адміністративному стягненню, яке накладається в судовому порядку, без згоди відповідної ради (ст.11)	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня	Депутат не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності, затриманий, взятий під варту без згоди Ландтагу (ст.38 Конституції)	Член Законодавчих зборів не підлягає арешту або затриманню у зв'язку з цивільним позовом в межах територіальної юрисдикції Зборів (ст.13(2))	Норма відсутня
Умови дострокового припинення повноважень	<ul style="list-style-type: none"> • письмова заява про складення повноважень • обрання або призначення депутата на посаду, зайняття якої за законом несумісне зі здійсненням повноважень депутата • набрання законної сили обвинувального вироку суду щодо депутата • відкликання; • визнання депутата неієздатним • визнання депутата безвісно відсутнім або оголошення його померлим на підставі 	<ul style="list-style-type: none"> • визнання виборів неієздатними • обрання або призначення депутата Ради на посаду, зайняття якої несумісне зі здійсненням повноважень депутата • незгода депутата протягом трьох місяців після обрання звільнити посаду, зайняття якої несумісне зі здійсненням повноважень депутата • письмова заява депутата про складення повноважень за станом 	<ul style="list-style-type: none"> • особиста заява депутата про відставку • обрання або призначення депутата на посаду, зайняття якої згідно з законодавством несумісне з виконанням депутатських обов'язків • набрання рішенням суду про визнання депутата неієздатним або обмежено дієздатним законної сили • припинення повноважень ради • смерть депутата, визнання депутата 	<ul style="list-style-type: none"> • припинення повноваження ради • початок строку повноважень членів місцевої ради муніципалітету, створеного шляхом злиття у період між черговими виборами • відставка члена ради • зміна місця постійного проживання депутата, якщо постійне місце проживання не належить до відповідного сільського чи міського муніципалітету • смерть депутата, до інформації реєстру 	Норма відсутня.	<ul style="list-style-type: none"> • втрата громадянства (ст. 24) • недотримання Закону «Про розкриття фінансової інформації» (<i>Election Finances and Contributions Disclosure Act</i>) (ст.25) • депутат стає членом Сенату або Палати представників Канади (ст.26) • відставка (ст.31) 	<ul style="list-style-type: none"> • визнання результатів виборів неієздатними (ст.7) • рішення депутата про відставку (ст.9) • щодо депутата було прийняте судове рішення про позбавлення волі від 2 років (ст. 10)

	<p>рішення суду, яке набрало законної сили;</p> <ul style="list-style-type: none"> • припинення громадянства Республіки Узбекистан; • смерть (ст.3) 	<p>здоров'я або через інші обставини, що перешкоджають їх здійсненню</p> <ul style="list-style-type: none"> • припинення громадянства • визнанням депутата за рішенням суду недієздатним • набранням законної сили обвинувальним вироком суду щодо депутата • відкликання • зміна адміністративно-територіального устрою Республіки Білорусь (ст.6) 	<p>безвісно відсутнім або оголошення померлим</p> <ul style="list-style-type: none"> • припинення громадянства • набрання щодо депутата законної сили обвинувального вироку суду за вчинення кримінального злочину • виїзд на постійне місце проживання за межі відповідної адміністративно-територіальної одиниці • систематичне невиконання депутатом своїх обов'язків, в тому числі відсутність без поважних причин на пленарних засіданнях сесії ради або засіданнях органу ради, до складу якого він обраний, більше трьох разів поспіль • призначення депутата на посаду голови ревізійної комісії або члена ревізійної комісії області, міста республіканського значення, столиці (ст.20) 	<p>народонаселення Естонії</p> <ul style="list-style-type: none"> • втрата громадянства Естонії • обрання члена ради на посаду Президента Республіки або в якості члена Європейського парламенту • призначення члена ради на посаду Державного секретаря канцелярії, Генерального аудитора, Канцлера юстиції, губернатора округу, судді або прокурора • призначення члена ради на адміністративну або службову посаду того ж муніципалітету, до якого належить місцева рада • винесення судом обвинувачення у навмисному кримінальному правопорушенні або у зв'язку з відміною судом резолюції виборчої комісії муніципалітету про реєстрацію члена ради у зв'язку з недотриманням ним вимог Закону про вибори до місцевих рад, якщо у відкритті провадження по касаційній скарзі, надісланій до Верховного Суду, було відмовлено 			
--	---	--	---	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> ● втрата дієздатності ● смерть 			
Відкликання депутата ¹	Відповідно до ст.2 Закону «Про відкликання депутата місцевого Кенгашу народних депутатів, депутата законодавчої палати і члена Сенату Олій Меджлісу Республіки Узбекистан» , рішення про необхідність відкликання депутата, сенатора, який порушив законодавство, норми моралі і депутатської етики, систематично не виконує свої обов'язки, приймається відповідно обласним, районним, міським Кенгашем народних депутатів, Законодавчою палатою або Сенатом (Кенгашем Сенату)	Відповідно до ст.72 Конституції Республіки Білорусь , голосування про відкликання депутата проводиться в порядку, передбаченому для обрання депутата, за ініціативою не менше двадцяти відсотків громадян, що володіють виборчим правом і проживають на відповідній території.	Норма відсутня	Норма відсутня	Норма відсутня.	Норма відсутня.	Норма відсутня

¹ В європейській практиці механізм дострокового позбавлення мандату, який є однією з форм імперативного мандату, характеризується великою мірою як негативне явище. На місцевому рівні в європейських країнах процедура відкликання депутатів передбачена лише в деяких кантонах Швейцарії (Берн, Золотурн, Тічіно, Тургау, Урі, Шаффхаузен). Наприклад, у Ст. 27 Конституції кантону Урі передбачено право громадської ініціативи щодо дострокового припинення повноважень органу влади. У Конституції кантону Берн (Ст. 57) визначено право жителів на ініціювання проведення позачергових виборів до місцевого органу влади[7]. Відповідно, він не є поширеним в європейських країнах (виключенням є Швейцарія). Загалом він вважається американським інститутом і застосовується у США, провінціях Канади, країнах Південної Америки. Див. [дослідження НІСД](#) "Механізми дострокового відкликання депутатів місцевих рад: європейський досвід для України".

*Інформацію підготувала Катерина Пенькова,
аналітик ЄІДЦ*